

Uitvoeringsprogramma

Voorlopig vastgesteld
in vergadering van
het Regiobestuur
d.d. 27 januari 2012.

Inhoud

	Inleiding	3
	Procedure	4
	Opgaven & programma's	5
1	Faciliteren van bedrijven	5
2	Stimuleren van de relatie tussen bedrijven en onderwijs.	8
3	Toegangspoorten van de regio	10
4	Regionale afstemming van woningbouwprogramma's	13
5	Versterking zakelijk toerisme	15
6	Vernieuwing van de landbouwsector	17
7	Kwaliteit van de leefomgeving	19
8	Duurzame leefomgeving	22
9	Regionale aanpak jeugdzorg	25
10	Gezonde voeding en sport	27
11	Regionale structuurvisie	29
12	Dataverzameling & communicatie	31

Colofon

Tekst

Regio Food valley

Fotografie

Marten Idema

iStock

Vormgeving

Studio Flip

Inleiding

Bij een topsector hoort een topregio. Met deze zin begint de Strategische Agenda van de Regio FoodValley. Een strategische agenda die een forse ambitie uitstraalt en die geënt is op twee pijlers te weten:

- Vestigingsklimaat
- leefomgeving

Het formuleren van een ambitie is een belangrijk begin. We geven hiermee aan wat we als toekomst zien voor de regio. Een toekomst die gerealiseerd moet worden via verschillende kanalen en opgaven. Daarbij moeten we keuzes maken. De Regio FoodValley heeft dat in haar Strategische Agenda gedaan door 11 opgaven te formuleren. Deze opgaven zijn richtinggevend voor de acties die moeten volgen.

Daarmee zijn de hoofdlijnen uitgezet voor de ontwikkeling van de regio voor de korte en de langere termijn. Maar op deze eerste stap zijn vervolgstappen nodig. Vervolgstappen in de vorm van een Uitvoeringsprogramma.

Een Uitvoeringsprogramma moet:

- de hoofdlijnen uit de Strategische Agenda vertalen in concrete programma's en projecten;
- verbinding aanbrengen tussen acties die met elkaar samenhangen;
- inzicht geven in de actoren en partners die bij de werkzaamheden betrokken moeten worden;
- inzicht geven in de financiële randvoorwaarden;
- inzicht geven in de personele randvoorwaarden;
- in tijdlijnen uitzetten hoe het programma gefaseerd wordt.

Hiermee geven we het speelveld aan namelijk:

- we bepalen wat we gaan doen;
- we geven aan welke partners we zoeken;
- we onderzoeken welke financiële mogelijkheden er zijn;
- we gaan na hoe we het programma kunnen bemen- sen.

Vanuit de inhoudelijke doelen gaan we in gesprek met mogelijke partners. Partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs, de maatschappelijke organisaties en de andere overheden.

In feite vragen we aan die partners twee dingen:

- Onderschrijven jullie onze inhoudelijke doelen en vervolgstappen (het Uitvoerings-programma) ?
- Zijn jullie bereid mee te werken aan en te investeren in die vervolgstappen?

De regio voert die gesprekken met het regionale Uitvoeringsprogramma in de hand. Daarbij merken we op dat het Uitvoeringsprogramma geen statisch document is. Het is voortdurend in ontwikkeling door de inbreng van onze partners, de maatschappelijke omstandigheden en de mogelijkheden die zich voordoen. In die zin is het een open proces, waarin de regio zich geruggen- steund voelt door een stevige inhoudelijke basis.

Procedure

Het Regiobestuur heeft op 8 juli 2011 de Strategische Agenda van Regio FoodValley in concept vastgesteld. In de maanden september en oktober hebben de gemeenteraden deze vastgesteld.

Om tempo in het proces te houden, zijn we medio 2011 gestart met de voorbereiding van een Uitvoeringsprogramma. Op basis van de Strategische Agenda van Regio FoodValley en een groot aantal ingediende projectvoorstellen formuleerden we programmalijnen die:

- samenhang aanbrengen tussen de verschillende projecten;
- bijdragen aan de realisering van de Strategische Agenda;
- realiseerbaar zijn (ook evt. op de langere termijn).

Zoals gezegd is de Strategische Agenda richtinggevend voor het Uitvoeringsprogramma. Met het Uitvoeringsprogramma introduceren we een aantal robuuste programmalijnen. Het gaat om opgavengerichte en samenhangende programma's die structuurversterkend zijn in plaats van een optelsom van kleine projecten.

- Planning Uitvoeringsagenda:
- voorlopige vaststelling in de vergadering van het Regiobestuur op 9 december 2011;
- daarna verzending naar de colleges van B&W van de 8 regiogemeenten;
- definitieve vaststelling volgens planning in het regiobestuur van 27 januari 2012;
- zo spoedig mogelijk daarna kennisgeving aan 8 gemeenteraden en partners zoals provincies;
- bijeenkomst met de gemeenteraden 1 februari 2012;

Opgaven & programma's

1 Faciliteren van bedrijven

Opgave 1. Het faciliteren van bedrijven: het gericht ontwikkelen van faciliteiten voor nieuwe en zittende bedrijven.

De regio ambieert de topregio in de topsector Food te zijn. De regio spreekt daarmee uit nationale en internationale foodgerelateerde ondernemingen een goede vestigingsplaats te kunnen bieden. Daarmee kiest de regio voor een -breedgedragen- speerpunt in haar beleid. Innovatie en ontwikkeling van kennis zijn daarvoor cruciaal. Door samenwerking moet de regio uitgroeien tot een internationale speler op het gebied van gezonde en duurzame voeding. De regio wil zijn internationale positie versterken door een goed vestigingsklimaat. Daarnaast wil de regio met hoogwaardige voorzieningen zijn aantrekkingskracht op kenniswerkers vergroten. In de samenwerking met de ondernemers, is de regio zich ook bewust van het aandeel niet-food gerelateerde ondernemers. Op dit moment betreft de meerderheid van de ondernemers gevestigd in de regio niet food gerelateerde bedrijven. Ook deze ondernemers zijn welkom in de regio. Centraal in de regio staat de kennisas FoodValley. Er moet een open oog zijn voor de schakeling tussen deze kennisas en de bedrijvigheid in de rest van de regio.

Programma 1.1. Kennisas FoodValley

De kennisas is een interactieve verbinding tussen belangrijke kennis- en opleidingsclusters rond food in de regio. Het gaat daarbij om opleidingen op wo-, hbo- en mbo-niveau in Wageningen, Ede, Veenendaal en Barneveld. De doorlopende leerlijn is onderdeel van het beleid op deze kennisas. Open Innovatie, de samenwerking van bedrijven en kennisinstellingen (onderwijs en onderzoek) en het delen van kennis en faciliteiten in de pre-competitieve fase staan hier centraal. De betrokken kennis- en opleidingsinstellingen moeten de kennisas inhoudelijk vormgeven. De regio vervult hierin een stimulerende, coördinerende en ondersteunende rol. Deel van het beleid rond de kennisas is ook het

bevorderen van de verbindingen tussen bestaande en in ontwikkeling zijnde locaties in de regio, waar kenniswerkers en afnemers elkaar ontmoeten. Deze hotspots zijn locaties met geconcentreerde bedrijvigheid, opleidingscampussen of verblijfs- en congresgelegenheden. Het tot stand brengen van betere fysieke en digitale verbindingen tussen verschillende locaties is een primaire verantwoordelijkheid van de betrokken gemeenten. Ook daarin heeft de regio een stimulerende, coördinerende en ondersteunende rol.

Voor de kennisas zijn ook kenniscampussen van belang. De term 'campus' wordt in verschillende betekenissen gebruikt, maar staat eigenlijk voor een hoogwaardig samengaan van kennis, innovatie en bedrijfsleven. De term 'campus' geldt voor zowel het fysieke cluster van opleidings- en onderzoeksinstituten als voor fysieke clusters van opleidingen met praktijkpleaatsen. Ook clusters van samenwerkende bedrijven in een bepaalde sector (ICT of voedsel) vallen onder het begrip 'campus'.

- De Wageningen UR functioneert al als zodanig. Wageningen heeft (inter-)nationaal betekenis en uitstraling, maar is ook van groot belang voor de ontwikkeling van de regio. De regionale meerwaarde kan vergroot worden door de kennisas FoodValley te verbeteren. Bereikbaarheid zijn daarbij van belang.
- Het cluster van hbo, mbo en praktijkpleaats Ede Zandlaan is in ontwikkeling. De samenwerking met de Wageningen UR wordt verder uitgebreid. De gemeente Ede werkt aan de versterking van de ruimtelijke infrastructuur.
- Barneveld: mbo-opleidingen en modulair hbo-onderwijs in de dierenhouderij met praktijkfaciliteiten doen in samenwerking met Dutch Poultry Centra onderzoek naar bundeling en clustering van bestaande openbare opleidingsvormen op zowel mbo, hbo als (modulair) wo-niveau met incorporatie van door het bedrijfsleven zelf georganiseerde (cursorische) opleidingstrajecten voor (buitenlandse) afnemers.

- Veenendaal zet in op een ICT bedrijvencampus, een fysiek cluster waar bedrijven kunnen samenwerken op het terrein van kennisuitwisseling, opleidingen en imagoversterking.
- Nijkerk ontwikkelt haar cluster van food producerende bedrijven door tot een volwaardige campus waar, zeker met de komst van het ROC, de hechte relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt verder wordt uitgebouwd.

Programma 1.2. Werklocaties

Er is een onderscheid tussen de regionale verantwoordelijkheid voor de planning en monitoring van werklocaties en de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor individuele projecten. De rol van de regio is ondersteunend als het project van regionaal belang is en de regio een functie heeft bij plantech-nische realisering (bijvoorbeeld onderschrijven van de regionale behoefte) of het binnenhalen van financiering van planonderdelen via provinciale, rijks- of Europese bijdragen.

De regio pakt het onderwerp Bedrijventerreinen en werklocaties beleidsmatig op in het traject Regionaal Programma Bedrijventerreinen en voert dat samen met de provincies en de gemeenten uit. De regionale taak is de verantwoordelijkheid voor de tot standkoming van het programma en de monitoring van de ontwikkeling. Van de regio wordt ondersteuning verwacht bij de onderbouwing van de noodzaak en het financieren van planonderdelen.

Bij Kennispoort is in feite sprake van een vorm van zakelijke dienstverlening. De kennispoorten kunnen als werklocaties beschouwd worden. In het verlengde daarvan ligt de wens om een vraag- en aanbodanalyse te maken voor de hotel- en congressector in de regio. Dat is een taak voor de regio. De feitelijke ontwikkeling van accommodaties is particulier initiatief.

Programma 1.3. Acquisitie

Dit is een belangrijk thema voor de regio. Maar de valkuil is dat de aandacht exclusief naar het aantrekken van nieuwe bedrijven gaat, terwijl het 'zittende' bedrijfs-

leven verwaarloosd wordt. Aandacht daarvoor is nodig. Ook een punt : je acquireert door nieuwe bedrijven binnen te halen, maar ook door het bestaande vestigingsklimaat te consolideren en te verbeteren zodat bedrijven niet uit de regio vertrekken maar worden 'uitgenodigd' in de regio nieuwe activiteiten te ontwikkelen. De belangrijkste spelers bij het acquisitiebeleid zijn de Stichting Food Valley, Oost NV, de provincies en de Regio FoodValley.

Regionaal acquireren is ook een zaak van attitude in die zin dat gemeenten bereid moeten zijn informatie te delen. Als elke gemeente de contacten exclusief voor zichzelf houdt is er geen sprake van regionale acquisitie. Bovendien benut je daarmee de mogelijkheden van de regio niet optimaal. Tevens is het goed om na te denken over de respectievelijke rolverdeling bij acquisitie. Er is internationale acquisitie: daarin ligt een rol voor Oost NV in het verlengde van ministerie ELI. Er is bovenregionale acquisitie (van buiten werkgebied Oost NV) daarin kan Oost NV een rol spelen.

En er is acquisitie binnen Gelderland/Overijssel. Dat zal de regio zelf eventueel moeten doen. Opgemerkt wordt hierbij dat de provincie bezig is haar topsectorenbeleid uit te werken. Het ligt in de rede dat de provincie zal focussen op de top van de agrofood-sector. Voor de economische stabiliteit, groei en ontwikkeling van de regio, is ook acquisitie van niet-foodbedrijven van belang want 'de regio FoodValley is meer dan food alleen'. Hiertoe dient de regio zicht te krijgen op de vestigingsfactoren die de regio aantrekkelijk maken door in gesprek te gaan met de zittende bedrijven. Het aanwezige bedrijfsleven in de regio kan als zodanig worden ingezet als ambassadeur van de regio voor het acquireren van nieuwe bedrijvigheid. Voor deze acquisitie zijn de regio FoodValley, OostNV en de organisaties binnen het bedrijfsleven zoals MKB Nederland, Kamer van Koophandel, regionale bedrijvenkingen en VNO-NCW Valleiregio de stakeholders. Een koppeling tussen de acquisitieteams voor food en niet-food gerelateerde bedrijven verdient de voorkeur.

Direct gekoppeld aan de acquisitie zijn de voorzieningen die de kwaliteit van het leefklimaat voor de kenniswerkers bepalen. Je hebt ook promotie en marketing, dat wil zeggen het (inter)nationaal positioneren van de regio FoodValley als dé kennislocatie voor voeding in de meest brede zin van het woord. Hierin kan Stichting Food Valley een rol spelen.

Het Food Experience Center is een particulier initiatief. Het kan sterk bijdragen aan de herkenbaarheid en het imago van Food Valley. Indien en voor zover het haalbaar is willen we dat het plan in de regio Food Valley wordt gerealiseerd. De Regio FoodValley wil ondersteuning bieden bij het zoeken naar middelen voor een haalbaarheidsstudie in dit gebied.

Programma 1.4. Ondernemersklimaat

De regio wil kennismigranten ondersteunen. Denk daarbij o.a. aan: fungeren als vraagbaak, het helpen bij vergunningen, het bemiddelen bij wonen, het vervoer van kinderen naar internationale scholen. Deze 'rode loper-inzet' is bepalend voor het vestigingsklimaat. Ook de beschikbaarheid van internationaal onderwijs is van belang. Samenwerking met het internationaal onderwijs Gelderland (met nu als centrale locatie de internationale school in Arnhem), maakt het aanbod van internationaal onderwijs realistisch. Een andere dimensie is het vervoer van (groepen) bezoekers (ook uit het buitenland) voor de regio. Dit heeft ook nog een PR-functie.

Programma 1.5. Creatieve economie/ duurzaam ondernemen

Creatieve economie was een aandachtspunt in de voormalige WERV-regio. Uit een inventarisatie blijkt onder andere dat de creatieve industrie in Veenendaal ligt op het vlak van ICT. In Wageningen gaat het dan meer om ateliers en dergelijke. De sector Creatieve economie heeft toegevoegde waarde voor het bedrijfsleven in andere sectoren en beïnvloedt eveneens de haalbaarheid van de ambitie van de regio. Bovendien vormt creatieve economie een van de drie speerpunten in het economisch beleid van de provincie Utrecht.

De gemeenten binnen de regio FoodValley streven naar een zo duurzaam mogelijk gebruik en inrichting van de werklocaties binnen dit gebied. De regio kan hierin een stimulerende rol spelen. Op individueel (bedrijfs)niveau zijn er enkele tools ontwikkeld waardoor bedrijven beter inzicht hebben in hun eigen milieuprestatie.

Het Centraal Planbureau (CPB) constateert een eindigheid in de groei van de Nederlandse bevolking. Dit heeft gevolgen voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijfslocaties in de regio. In samenwerking met de Provincie Gelderland kijkt de regio FoodValley waar bedrijventerreinen zullen worden ontwikkeld. Duurzaamheid van bedrijvenlocaties in het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (PB) richt zich op ruimtelijke en infrastructurele randvoorwaarden. De SER ladder ("inbreiding gaat voor uitbreiding") en herstructurering/revitalisering van bestaande bedrijventerreinen vormen hier belangrijke elementen. Kortom: de regio FoodValley hecht aan duurzaamheid voor bedrijfslocaties. In het traject Regionaal Programma Bedrijventerreinen komt dat tot uitdrukking.

Programma 1.6. Innovatie en duurzame landbouw

(zie hoofdstuk 6)

Opgaven & programma's

2 Stimuleren van de relatie tussen bedrijven en onderwijs

Opgave 2. Het stimuleren van de relatie tussen bedrijven en onderwijs, We zijn zelf actief om voortijdige schooluitval te voorkomen en helpen mee om de relatie tussen ondernemers en onderwijs te versterken.

We hebben de ambitie om het vestigingsklimaat in de regio FoodValley zodanig te verbeteren dat voldaan wordt aan de eisen die een topregio stelt. Belangrijke taak voor de regio FoodValley is om een goede match te verzorgen tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarom is in de Strategische Agenda de opgave opgenomen: meehelpen aan de versterking van de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Dit moet leiden tot het voorkomen van schooluitval.

Programma 2.1. Onderwijs en Arbeidsmarkt

De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat arbeidsmarkt en onderwijs onvoldoende op elkaar aansluiten. Daarnaast krijgt de regio de komende decennia te maken met vergrijzing en ontgroening van de beroepsbevolking. Goed opgeleid personeel wordt schaarser en kan leiden tot allerlei economische gevolgen. Wanneer het bedrijfsleven niet voldoende kan produceren om te voldoen aan de vraag van de consument, kan dit bijvoorbeeld leiden tot afname van de vraag, tot exclusiviteit van het product of hogere loonkosten van het (zittende) personeel.

Het onderwijsbestel is meer aanbodgericht dan vraaggericht georganiseerd. Opleiden zonder daar de arbeidsmarktrelevantie bij te betrekken heeft tot gevolg dat afgestudeerden van opleidingen waar geen of minder vraag naar is, niet of minder gemakkelijk aan een baan kunnen komen of moeten worden bijgeschoold.

Het opleidingsniveau van een deel van de beroepsbevolking stijgt nog steeds. De huidige opleidingen sluiten lang niet altijd aan bij het door de werkgevers gewenste instroomniveau. De disbalans wordt groter als werkgevers steeds specifiekere sets van kennis en vaardigheden vragen en nauwelijks geneigd zijn anticiperend personeel in te huren.

De gemeenten in de FoodValley regio gaan meer samenwerken om de arbeidsmarkt goed te kunnen bedienen. We realiseren een goed gecoördineerde aanpak van het onderwijsaanbod die gericht is op de vraag van de arbeidsmarkt. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor de instroom van leerlingen in food-gerelateerde opleidingen. De discrepantie tussen opleiding en arbeidsmarkt willen we neutraliseren door nadrukkelijk onderwijsinstellingen en werkgevers bij deze aanpak te betrekken.

Als eerste willen wij de bestuurlijke ambities met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen afstemmen. Aansluitend ontwikkelen wij met de partners een compacte uitvoeringsorganisatie en een sluitend programma van activiteiten die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. We willen daarbij bestaande infrastructuren (zoals het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt; POA) betrekken en een centrale en regisserende rol geven. De regio wil ter ondersteuning daarvan inzetten op het realiseren van een zelfstandige arbeidsmarktregio¹ Food Valley omdat daarmee werkgevers en vertegenwoordigende koepels, beter bediend kunnen worden.

Programma 2.2. Werkgeverbenadering

Een optimale afstemming tussen Onderwijs, Ondernemers en Overheid is gebaat bij goede afstemming in de regio. Hiermee worden aanwezige drempels geslecht en discrepanties teruggebracht tot de juiste proporties. Ten aanzien van afstemming op personeelsvraagstukken, maar ook op het gebied van (loop) baanoriëntatie en stages, willen wij het aantal

¹ Zoals bedoeld in de Wet SUWI

distributiekanaal concentreren tot een goed werkend instrument. Daarmee wordt voorkomen dat de deur van werkgevers door een groot, wisselend aantal personen en instanties, wordt platgelopen. De overheid wil de ondernemers uitdagen mee te denken over aansluiting met het onderwijs en personeelsvraagstukken om te komen tot nieuwe, werkbaar constructies. Dit moet betere ingangen en voordelen bieden voor werkzoekenden op alle denkbare niveaus.

Programma 2.3. Samenhang Wet Werken naar Vermogen

Steeds vaker wordt 'eenvoudig werk' geautomatiseerd of in lage lonenlanden ondergebracht. Dergelijke werkzaamheden worden steeds schaarser terwijl de groep die deze werkzaamheden idealiter in een reguliere werkomgeving zijn aangewezen, met de komst van de Wet Werken naar Vermogen, toeneemt. We willen de invoering van deze wet daarom integraal betrekken bij de aanpak van de arbeidsmarkt vraagstukken. Daarbij is rekening gehouden met het gegeven dat de Wet Werken naar Vermogen vooral reguliere arbeid wil generen voor arbeidskrachten die, met hun kennis en vaardigheden, aan de onderkant van de arbeidsmarkt zitten. Ook de Valleiregio krijgt de komende decennia te maken met ontgroening en vergrijzing. Het is daarom van groot belang om met ondernemers te zoeken naar nieuwe manieren om de deskundigheid in het bedrijf te krijgen en te houden, maar ook zo te herverdelen dat ook lager gekwalificeerden aan het werk kunnen worden geholpen. Een methode die hiervoor kan worden gehanteerd is 'jobcarving'.

Een manier om banen voor Wajongers en andere arbeidsgehandicapten in te richten is Jobcarving. Door eenvoudige taken te bundelen in een nieuwe functie, kunnen banen worden gecreëerd. Ook het afsplitsen van werkzaamheden bij bestaande functies kan werkgelegenheid opleveren. Jobcarving kan leiden tot minder werkstress en een betere dienstverlening.

Recent onderzoek van Cedris (zie Cedris bericht) toont aan dat steeds meer bedrijven werkzaamheden uitstellen en bepaalde klussen laten liggen. Indien er een mogelijkheid is tot jobcarving, blijkt 70% van de werkgevers bereid hiervoor bijvoorbeeld een Wajongere in te schakelen.

Opgaven & programma's

3 Toegangspoorten van de regio

Opgave 3. We voeren een sterke lobby voor de toegangspoorten van de regio, in Noord en Zuid. We werken aan een betere benutting van de capaciteit van weg, spoor en water.

Verkeer en vervoer draagt bij aan het vestigingsklimaat. Bereikbaarheid is essentieel om de regiogemeenten goed met elkaar te verbinden. Ook bedrijven moeten goed bereikbaar zijn en verbonden zijn met de infrastructurele netwerken met regio's om Food Valley heen. Gezien de grote hoeveelheid aan plannen zullen er prioriteiten moeten worden gesteld. Voortrollende programmering aan de hand van een Mobiliteitsagenda en een Regionaal Actieprogramma vormt daarbij het uitgangspunt.

Programma 3.1. Noordelijke ontsluiting van de regio

Bij de Noordelijke ontsluiting i.c. Knooppunt Hoevelaken en Knooppunt A1/ A30 ligt de cruciale bestuurlijke vraag of de twee projecten gezamenlijk dan wel afzonderlijk moeten worden opgepakt. Vanwege de verschillen in stadium van planvorming ligt splitsing voor de hand. In het Uitvoeringsprogramma gaan we uit van twee afzonderlijke projecten.

Bij de aanpak van de twee knooppunten zijn twee verschillende directies van Rijkswaterstaat betrokken, wat een samenhangende aanpak bemoeilijkt. Het is dus van groot belang om als regio aandacht te blijven vragen voor de relatie tussen de beide knooppunten. Voor de bereikbaarheid van de regio is de doorstroming op knooppunt Hoevelaken van groot belang. Rijkswaterstaat heeft de regie. De geraamde kosten voor de aanpak van het knooppunt zijn substantieel hoger dan het budget. De bereikbaarheidsproblemen lijken hierdoor afgewenteld te worden op de omlig-

gende gemeenten. Dit heeft directe gevolgen voor de regio Food Valley. De provincie Utrecht heeft al toegezegd een bijdrage van € 10 miljoen beschikbaar te stellen. De provincie Gelderland heeft ook aangegeven er geld voor te reserveren.

De aansluiting A1/A30 heeft een belangrijke relatie met knooppunt Hoevelaken. De aansluiting staat nog niet op de uitvoeringsagenda van het Rijk, terwijl het nu al een knelpunt is. Voor de komende jaren is een lobby samen met de provincie Gelderland voor de A1/A30 gewenst.

Programma 3.2. Zuidelijke ontsluiting van de regio

Voor de Zuidelijke ontsluiting zijn visie-ontwikkeling en draagvlak belangrijk. Wij zijn hiermee ook aan de slag in overleg met de beide provincies met een aanvullende verkeerskundige studie. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen de effecten op middellange termijn van een derde rijstrook en de effecten van een tweede oeververbinding op langere termijn. Voor de uitvoering heeft de provincie Utrecht 10 miljoen euro bestemd. De provincie Gelderland heeft aangegeven er ook geld voor te willen reserveren.

Programma 3.3. Openbaar Vervoer

De Valleilijn heeft hoge prioriteit; ook bij Provinciale Staten van Gelderland. En is van belang voor alle regiogemeenten. De ambitie is om de Valleilijn door te trekken naar Utrecht en naar Arnhem en bovendien om in te zetten op frequentieverhoging.

Daarnaast voeren wij een studie uit naar de mogelijkheden van de lijn Amersfoort – Apeldoorn. Een stoptrein op dit traject maakt de regio beter bereikbaar vanuit de Randstad en vanuit het oosten. De stations Barneveld-Noord en Hoevelaken liggen aan deze stoptreinverbinding. Er zal een studie plaatsvinden waarin aandacht is voor de ontwikkeling, potentie en regionale effecten. Er ligt een belangrijke relatie met de problematiek rond het knooppunt Hoevelaken. Op het moment dat

daar de schop in de grond gaat, biedt een dergelijke stoptreinverbinding een alternatief voor het autoverkeer. Dit is flankerend beleid. Het is voor de regio van belang aangehaakt te blijven bij ontwikkelingen van het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer. Het initiatief ligt vooral bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Er bestaat een nauwe relatie met het spoorzoneproject Ede-Wageningen en het beoogde multimodaal knooppunt De Klomp.

Het onderwerp Multimodaal transport speelt in Barneveld, Wageningen en Nijkerk. De regio wil voor goederenvervoer het spoor benutten en wil verder de havens van Nijkerk en Wageningen upgraden. De regio ondersteunt hier bij door draagvlakverwerving bij het bedrijfsleven, lobby bij andere overheden en verwerking van fondsen.

Programma 3.4. Bereikbaarheid in relatie tot RO

Een goede bereikbaarheid, zowel nationaal, regionaal als intern heeft prioriteit. Een goede visie op het netwerk, rekening houdend met (toekomstige) ruimtelijke en economische ontwikkelingen, is daarbij onontbeerlijk. De netwerken voor auto, fiets, openbaar vervoer, landbouwverkeer en transport over water kunnen op regionale schaal beter worden afgestemd. Het optimaliseren van deze netwerken en de (door)ontwikkeling van knooppunten om de netwerken met elkaar te verbinden zal aan de hand van een netwerkvisie worden uitgewerkt.

Deze visie moet worden gevoed door een goede analyse van de specifieke problemen op de genoemde netwerken enerzijds en een stevig onderbouwd beeld van de ontwikkeling van de vraag naar vervoer anderzijds.

De bereikbaarheidsvraagstukken in de regio zijn vooral bekend op het niveau van de snelwegen en de 'grotere' openbaar vervoerlijnen. Op het onderliggende wegennet is dit inzicht veel minder. Dit terwijl het op

maat afstemmen van het aanbod van infrastructuur en vervoersdiensten steeds nauwer zal moeten aansluiten op de specifieke vervoersvragen van inwoners, bedrijven en instellingen. De ontwikkeling van de mobiliteitscan als pilotproject met het Kennisplatform Verkeer en Vervoer (KpVV) geeft de regio meer handvatten om de vraag naar vervoer beter te begrijpen en te onderzoeken wat de meest effectieve ingrepen in de netwerken zijn om de samenhang te bevorderen.

De mobiliteitsscan gaat met behulp van een computerprogramma na wat de consequenties zijn van ruimtelijke ontwikkelingen. Dus: welke verkeersbewegingen ontstaan er bij veranderingen in de benutting van de ruimte. Het instrument is in ontwikkeling en de bekostiging ervan is geregeld. De Mobiliteitsscan kan worden gezien als een regionaal verkeersmodel naast de lokale verkeersmodellen van de afzonderlijke gemeenten. De provincie heeft in de Uitvoeringsagenda 2011 e.v. aangegeven de stedelijke bereikbaarheid van Ede (en andere GSO-steden) te willen onderzoeken. Dit kan als basis dienen voor eventuele investeringsbeslissingen. Wij denken aan het opplussen naar de regio en het schakelen met de corridorgedachte (kennis)as Ede – Wageningen.

Programma 3.5. Benutting

Samen met het bedrijfsleven werken we aan een bereikbare regio. De doelstelling is om samen met de bedrijven het aantal autosolisten in de spitsen terug te dringen door oplossingen te stimuleren voor voor slim werken en slim reizen: mobiliteitsmanagement. Er bestaan 2 programma's voor mobiliteitsmanagement: Verder via Veluwe en De Bereikbare Vallei. Beide programma's worden nu samengevoegd om een meer eenduidige uitstraling te krijgen en om de efficiency te verhogen.

Programma 3.6. Fietsnetwerken

Het bevorderen van het gebruik van de fiets is belangrijk om onnodig autogebruik te voorkomen en op die manier bij te dragen aan duurzaamheid en

volksgezondheid. Dit vraagt een goed ontwikkeld en afgestemd fietsnetwerk. Het fietsbeleid in de regio richt zich op het utilitaire fietsgebruik (werknemers en scholieren) en het recreatieve fietsgebruik. Het stimuleren van het gebruik van de fiets en het realiseren van een hoogwaardig fietsnetwerk is daarbij van grote betekenis.

We willen doorbouwen op reeds in uitvoering zijnde initiatieven zoals het fietsnetwerk Binnenveld. Dit netwerk uitbouwen, maar ook aandacht voor specifieke fietsprojecten gericht op het verbinden van de kernen en de kennisinstellingen. Bijvoorbeeld de fietsfilevrij projecten Nijkerk – Amersfoort, Barneveld – Lunteren – Putten, Ede – Veenendaal en de verbinding tussen de WUR met station Ede – Wageningen.

Opgaven & programma's

4 Regionale afstemming van woningbouwprogramma's

Opgave 4. We werken aan een regionale afstemming van woningbouwprogramma's. Regio FoodValley werkt aan behoud en versterking van een mooie en aantrekkelijke woonomgeving.

De regio werkt aan de opgave om tot regionale afstemming van woningbouwprogramma's te komen. Daarbij is een integrale benadering van het onderwerp 'wonen' nodig. De relatie met de op te stellen Structuurvisie Regio FoodValley is daarbij van belang. De regio schenkt speciale aandacht aan het faciliteren van kenniswerkers die hier aan de slag willen. Voor 'Short Stay Studenten en Kenniswerkers' en 'International Community' is er de zogenaamde 'Rode Loper-benadering'.

Regio FoodValley hecht grote waarde aan een schone en duurzame leefomgeving. 'Duurzaam wonen' sluit hierbij aan door aandacht te vragen voor het beperken van energiekosten als onderdeel van de totale woonlasten.

Programma 4.1. Woningmarktstrategie

De woningmarkt verkeert in een crisissituatie. Samenwerking binnen Regio FoodValley op het gebied van woningbouw kan er voor zorgen dat met elkaar concurreren wordt omgezet in elkaar stimuleren. Gezamenlijk willen we zorgen voor een gezonde woningmarkt in de regio waar alle gemeenten (op den duur) profijt van hebben. Hiervoor zullen we drie belangrijke stappen moeten nemen. Allereerst moet er een onafhankelijk inzicht ontstaan in de belangen van alle betrokkenen (gemeenten, provincies, corporaties, ontwikkelaars). Ook zal er een inventarisatie moeten plaatsvinden van de bestaande en de toekomstige geplande woningvoorraad en de regionale vraag. Op basis hiervan kunnen we werken aan oplossingsrichtingen die leiden tot bestuurlijke keuzes van alle betrokkenen. Het einddoel

is een binnenregionale programmering die alle betrokkenen onderschrijven. Daarnaast streven we ernaar dat de woningproductie door dit proces van verbinden en samenwerken weer los komt.

De aanpak van de beide provincies is op het terrein van 'wonen' verschillend. Gelderland hanteert de systematiek van regionale planning (KWP= Kwalitatief WoonProgramma) terwijl Utrecht het accent legt op individuele gemeenten. Het is nodig dat er overleg en afstemming plaatsvindt tussen de twee provincies.

De 'woningmarktstrategie' van de regio heeft prioriteit. Het vormt de basis voor het bouwbeleid en geeft ook richting aan andere projecten. De 'Woningmarktstrategie Regio FoodValley' heeft twee invalshoeken. De ene is de binnenregionale verdeling voor Kwalitatief Woonprogramma 3, de andere is de bredere woningmarktstrategie. Het eerste kunnen de gemeenten grotendeels zelf kan en het andere willen wij uitwerken tot een voorstel over de bredere woningmarktstrategie.

Programma 4.2. Woonruimteverdeling

Binnen WERV (Wageningen, Ede, Rhenen, Veenendaal) is sinds juli 2007 sprake van één woonruimteverdeelsysteem, Huiswaarts.nu en een gezamenlijk opgezette huisvestingsverordening en urgentiecommissie. Een verkenning volgt of het mogelijk en wenselijk is hier andere FoodValley gemeenten bij aan te laten sluiten. De nieuwe Huisvestingswet is nog steeds niet in werking getreden. Wanneer dat precies gaat gebeuren is nog niet bekend. Vooralsnog gaan we uit van juli 2012. Het is nog niet bekend wat de gevolgen van deze invoering zullen zijn voor het volkshuisvestingsbeleid van gemeenten. Er zullen zeker veranderingen komen in de mogelijkheden tot toewijzing van woonruimte. Europa schrijft toewijzingsbeleid voor voor de corporaties in Nederland. Regio FoodValley stemt intern af hoe met al deze veranderingen omgegaan zal worden. Ook zal de regio in samenwerking met de woningbouwcorporaties onderzoeken of een dergelijke regeling naar FoodValley-niveau verheven kan worden. Afspraken over afstemming en het delen van kennis zijn gewenst.

Programma 4.3. Opplussen

Huurders en eigenaar-bewoners moeten eigen verantwoordelijkheid nemen bij het veilig en comfortabel maken van hun woning. Gemeenten en woningcorporaties kunnen hierbij een nieuwe en krachtige rol spelen. Zij kunnen mensen ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen huis te blijven wonen.

Er komt een plan van aanpak waarmee de Regiogemeenten acties voor opplussen kunnen opzetten. Deze acties kunnen de gemeentes geheel of gedeeltelijk gezamenlijk uitvoeren waarbij ze gebruik kunnen maken van elkaars kennis en voorlichtingsmaterialen. Bij het opstellen van dit plan van aanpak maken we gebruik van alle kennis en ervaring die is opgedaan in projecten van de provincie Gelderland, Utrecht en Aedes/Actiz/VNG.

Bij 'opplussen nieuwe stijl' gaat het om het opplussen van de bestaande woningvoorraad, maar ook om datgene wat er vanuit de WMO aan aanpassingen aan huizen gebeurt. Regionale werkplaatsen kunnen mogelijkheden bieden voor het uitwisselen van kennis en het organiseren van goede afstemming. Daarmee bereiken we in de regio dat er eenduidig met WMO-aanspraken wordt omgegaan.

Het opplussen van de bestaande woningvoorraad kan op termijn onderdeel uitmaken van een nieuw op te zetten project gericht op woon-service-zones.

Opgaven & programma's

5 Versterking zakelijk toerisme

Opgave 5. We zetten een promotie-campagne op om zakelijk toerisme in onze regio te versterken. We willen meer congressen en zakelijke bijeenkomsten verwelkomen.

Regio FoodValley streeft ernaar om recreatie, toerisme en cultuur in te zetten om een subliem leef- en vestigingsklimaat te scheppen voor de Food Valley regio. Vanuit deze visie komt de opgave naar voren om promotionele activiteiten te ondernemen om het zakelijk toerisme te versterken. We willen daarmee Regio FoodValley zichtbaar maken. Bovendien werken we verder aan een gevarieerd recreatief en cultureel aanbod dat past bij de ontwikkeling van de Food Valley als kennisregio.

In de Strategische Agenda wordt gekozen voor 'zakelijk toerisme' als speerpunt om de Kennisregio Food Valley op de kaart te zetten. Daarnaast willen wij met evenementen de Food Valley regio promoten. Er is aandacht voor de verschillende regionale netwerken op het gebied van natuur, cultuur(historie) en voor voorzieningen die zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Programma 5.1. Zakelijk FoodValley

Dit programma is van belang voor het versterken van de kenniseconomie (met name op het terrein van 'Food'). In en rondom het gebied van de Food Valley regio zijn er volop mogelijkheden voor vergaderen en meerdaagse congressen; ook in bijzondere gebouwen. Wij gaan voor:

- Versterken zakelijk toerisme kenniseconomie. Wij willen actief bestaande organisaties ondersteunen richting een toename van (inter)nationale evenementen en congressen in de regio. Nadere uitwerking vindt plaats met bestaande en door de overheid meegefinancierde congresbureaus op de Veluwe, Stadsregio Arnhem-Nijmegen en Amersfoort.

- Industrieel toerisme; 'kijkje achter de schermen bij (food)bedrijven', arrangement voor zakelijk toerisme Food Valley.

Programma 5.2. Zichtbaar Food Valley

Het kennisfestival Food4You is van belang voor de profilering van de regio en de regiogemeenten. Het is nog de vraag of de regio dit project in zijn totaliteit (en grootschalig) oppakt of dat de schaal beperkt blijft en gemeenten en andere partijen de gelegenheid krijgen om aan te haken. Ook andere FoodValley evenementen zijn te overwegen en zijn mogelijk te koppelen met sport. Voor een goede agendering van evenementen (evenementen-kalender) wordt gezorgd evenals een uitwerking in samenhang met evenementenbeleid Gelderland en Utrecht. Ook denken wij aan 'Fiets Food Valley'; recreatieve fietsroutes langs highlights in de Food Valley regio, waarbij verschillende thema's mogelijk zijn. De zichtbaarheid van FoodValley kan verder worden versterkt door gebruik te maken van de bekendheid en de toeristische aantrekkelijkheid van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug.

Programma 5.3. Voorzieningen kennisregio

Onze opdracht is: hoe kunnen we beter samenwerken om zaken te doen. We moeten daarbij breder kijken dan voor de eigen inwoners alleen. Ook de kenniswerkers van buiten moeten van onze voorzieningen gebruik kunnen maken. En naar analogie met onderzoek naar sportaccommodaties. Is er een vorm van coproductie mogelijk? Onderzoek moet de basis zijn voor de keuzes die we maken: wat hou je in stand, wat niet, wat wil je ontwikkelen?

Programma 5.4. Grebbelinie

De Grebbelinie loopt van Rhenen aan de Rijn tot aan Bunschoten aan het Randmeer. In de Speerpunten Vrijtijdseconomie wordt het belang onderstreept van de cultuurhistorische waarden om de Gelderse economie een stevige impuls te geven.

Belangrijke elementen in de Grebbelinie zijn de nu grotendeels onherkenbare werken en grachten van

het voormalige Fort aan De Buursteeg. Deze worden weer zichtbaar, herkenbaar en beleefbaar gemaakt. Het herstelde fort wordt een belangrijke en interessante bestemming voor toeristen en recreanten om vandaar uit het gebied en de Grebbelinie te beleven/ontdekken. Realisatie van het landelijk bezoekerscentrum voor de Grebbelinie betekent een stevige impuls voor het toerisme in de FoodValley regio. Vanuit de stedelijke omgeving van Ede en Veenendaal is Fort aan de Buursteeg een goed bereikbaar recreatief doel. Verder wordt bij het Fort ad Buursteeg- evenals bij de rest van de Grebbelinie - de relatie met de voormalige inundatiegebieden en schootsvelden weer zichtbaar door in het landschap zichtlijnen aan te brengen en de openheid te herstellen. Hierdoor krijgt het omringende landschap weer een directe betekenis bij het ervaren van de waterlinie en wordt de kwaliteit van de leefomgeving verhoogd.

Inhoudelijk zijn er relaties met het programma 'Bevrijdingstoerisme'. De nadruk ligt op het overleg met de provincies en de bestuurlijke aanpak van het totaalprogramma.

Programma 5.5. Bevrijdingstoerisme

Het programma beoogt op basis van bekendheid met WO2 historie, economische groei door toerisme in de regio bevorderen, en bewustzijn over de waarde van vrede, vrijheid en veiligheid te vergroten. Dit wordt bereikt door gestructureerd samen te werken.

Onderwerpen als vrede, vrijheid en WOII-gebieden zijn kansen bij uitstek om het woon-, werk- en leefklimaat in de regio te verbeteren. Ook biedt bevrijdingstoerisme een kans voor activiteiten in het kader van zakelijk toerisme (zakelijke of FoodValley bezoekers). Over de landsgrenzen heen ligt een gezamenlijke historie (WOII) die benut wordt als trekpleister voor (bevrijdings-)toerisme. Er is veel aandacht voor (inter)nationaal samenwerken en afstemmen. Basis voor bevrijdingstoerisme is samenwerking met maatschappelijke- en vrijwilligersorganisaties. Hiertoe is de afgelopen jaren een sterke

aanzet gegeven. Er ligt een boven(regionale) en inhoudelijke relatie met de Grebbelinie en met de projecten Liberation Route en 'Spannende Geschiedenis'. Internationale relaties zijn reeds aan de orde: Normandier, ENPP, Canada en Polen.

Opgaven & programma's

6 Vernieuwing van de landbouwsector

Opgave 6. We bieden ruimte aan vernieuwing van de landbouwsector: schaalvergroting en ook ruimte voor kleine innovatieve bedrijven.

De landbouw in onze regio maakt ingrijpende ontwikkelingen door. De samenleving stelt eisen aan duurzaamheid en dierenwelzijn. Denk aan: AMvB-huisvesting per 2013; Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij; beleid vermindering antibioticagebruik; visie op veehouderij van staatssecretaris Bleker naar aanleiding van rapport Commissie Alders 'Van mega naar beter'. De staatssecretaris constateert dat een transformatie nodig is naar een toekomstbestendige, duurzame, zorgvuldige en maatschappelijke gewaardeerde veehouderij in de gehele productieketen. Hij geeft ook aan dat de lokale inpassing van bedrijven erg belangrijk is en dat hij daarvoor de bestaande instrumenten en verantwoordelijkheden van provincies en gemeenten bij uitstek geschikt acht. Kortom: ondernemers moeten forse keuzes maken en de Regio staat er voor aan de lat om dat te faciliteren. De Regio FoodValley wil ruimte bieden aan ondernemers die kiezen voor duurzaam ondernemen en inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, wil koplopers stimuleren en wil bijdragen aan innovaties en kennisontwikkeling. Daarnaast wil de regio anticiperen op het grote aantal bedrijven dat de komende jaren zal stoppen.

Programma 6.1. Verduurzaming van de landbouw: maatschappelijk verantwoord ondernemen

De regio stimuleert en faciliteert maatregelen voor innovatie en verduurzaming van de landbouw als geheel en de veehouderij in het bijzonder.

Op regioniveau werken we aan een 'Food Valley' kwaliteitsstempel voor agrarische bedrijven. Dit is een initiatief van een aantal varkenshouders. Zij willen voorloper zijn in Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO): schone en veilige productie, energieneutraal of

energie leverend, dierenwelzijn als onderdeel van de bedrijfsvoering. Zij willen daarbij verder gaan dan wat wettelijk verplicht is. De bedrijven die in aanmerking komen voor het kwaliteitsstempel vormen visitekaartjes voor de regio. De ambitie is om hierbij de samenwerking met de WUR te verstevigen en de regio meer als 'proeftuin' voor de WUR te laten fungeren: kennis verbinden én toepassen. Op bedrijfsniveau stimuleert de regio maatregelen op gebied van milieu, dierenwelzijn, diergezondheid, beeldkwaliteit (vernieuwende passende architectuur) en landschappelijke inpassing. De regio sluit hiermee aan bij beleidsambities voor land- en tuinbouw in de Beleidsuitwerkingen Uitdagend Gelderland, alsmede bij de landelijke Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij (mei 2009). Innovatieve stalontwerpen als het 'Rondeel' zijn representatief voor dit streven. De regio ondersteunt ook de ontwikkeling van (innovatieve) emissie-arme stalsystemen. Ook, de uitdaging om te komen tot 'zichtstallen' (verbinding boer en consument, communicatie) hoort bij deze opgave.

De totale opgave voor MVO sluit nauw aan bij het doel en de inhoud van de programma's 8.1 en 8.3. De uitvoering van de programma's wordt onderling afgestemd, zodat het elkaar versterkt.

Deze ambitieuze opgave vergt voorlopers. Ondernemers die de verduurzaming integraal aanpakken en daadwerkelijk laten zien hoe je dit in de praktijk realiseert. 'Goed voorbeeld doet goed volgen'. Daarom voorziet het programma in minimaal 20 innovatieve en verduurzamingsprojecten en 20 vernieuwende uit te voeren ontwerpen voor beeldkwaliteit en landschappelijke inpassing van agrarische bedrijfsgebouwen.

De noodzakelijke veranderslag is al in gang gezet door de ondernemers in de Vallei. Er is nog veel te doen, maar het uitgebreide netwerk en de vele projecten die afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, vormen een goede basis. De agrarische sector is een belangrijke beheerder van het buitengebied en drager van de economie/leefbaarheid. De sector is hier terecht trots op. Zij kan dit in het groot en het klein uitdragen.

Communicatie op gebiedsniveau (omwonenden en andere ondernemers) en binnen de regio draagt hier positief aan bij.

Programma 6.2. Schaalvergroting in de landbouw/verbeteren omgevingsfactoren

Hierbij gaat het met name om verbetering van de landbouwstructuur op grondgebonden veehouderij-bedrijven. In enkele deelgebieden in de Vallei die zich hiervoor lenen, willen we starten met de pilot 'Grootschalige landbouw in een kleinschalig landschap'. In dit project gaat het om kavelruil in combinatie met landschapsversterking. Met de schaalvergroting van de agrarische bedrijven neemt ook de druk op het landelijk wegennet toe. Maatregelen zoals verbreding (bermbeton) en verzwaring van landbouwwegen zijn noodzakelijk om het intensievere gebruik door zwaar transportverkeer te kunnen waarborgen. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

Meer ruimte voor planologisch maatwerk

Voor de ondernemers die doorgaan en hun bedrijf verder willen ontwikkelen, is ruimte nodig. Het gaat hierbij om fysieke ruimte en beleidsruimte. Zeker in planologisch opzicht verdient de landbouw onze regionale aandacht. Toekomstgerichte ondernemers hebben maatwerk nodig. Zij zoeken ruimte voor modernisering en schaalgrootte.

Behoud van verdien capaciteit

De slechte verkavelingssituatie op sommige grondgebonden bedrijven maakt het concurrerend produceren steeds moeilijker. Een goede huiskavelpositie en grotere kavels geven direct meer financieel rendement aan de ondernemer.

Programma 6.3. Duurzame regionale voedselvoorziening

In de Strategische Agenda is aangegeven dat de regio zich, samen met partners, zal inzetten op activiteiten gericht op regionale producten en duurzame voedselketens. De regio wil regionale vraag en aanbod van

deze producten stimuleren en de verbinding tussen consument en producent bevorderen. Hierbij dragen ondernemers een grote eigen verantwoordelijkheid. Wij zullen businessplannen ondersteunen die aan deze doelstelling bijdragen. Er ontstaan diverse burgerinitiatieven rond duurzaam en regionaal voedsel. Uit een inventarisatie verricht in de zomer van 2011 blijkt dat er ook een aanzienlijk potentieel is voor ketenprojecten die daadwerkelijk vraag en aanbod bij elkaar brengen. Daarmee dragen deze projecten niet alleen bij aan duurzaamheid, maar ook aan de regionale economie. De regio wil de projecten faciliteren door kennis, verbinding binnen het netwerk te leggen en waar nodig financieel bij te dragen. Speciale aandacht is er voor activiteiten gericht op de jeugd: de consument van de toekomst. Bij alle activiteiten wordt gelet op een regionale aanpak en uitstraling. Dit programma sluit goed aan op met name de onderdelen 2 en 3 van programma 8.1 en zal in onderlinge samenhang worden uitgewerkt en uitgevoerd.

Opgaven & programma's

7 Kwaliteit van de leefomgeving

Opgave 7. We zetten ons in om de kwaliteit van de leefomgeving te versterken.

Versterken van de natuur en cultuur.

Benutten van de kwaliteit van Veluwe en Heuvelrug.

De Strategische Agenda kent twee pijlers, te weten vestigingsklimaat en leefomgeving. De kwaliteit van de leefomgeving heeft betrekking op het stedelijk en dorpsgebied, het landelijk gebied en het overgangsggebied daartussen; de kernrandzones. Regio FoodValley legt het accent van de ambities voor de leefomgeving op de waarden van natuur en landschap en de beleving daarvan.

Programma 7.1. Rentmeesterschap natuurlijke leefomgeving

Onder de titel 'Rentmeesterschap natuurlijke leefomgeving' bundelen wij verschillende initiatieven. Eigenaren en gebruikers van gronden in het landelijk gebied worden gestimuleerd om maatregelen te treffen tot behoud en versterking van de kwaliteit en diversiteit van natuur en landschap. Ook gaat het om het behoud en verbetering van de relatie met de historische bebouwing in deze mooie landschappen. Het gaat daarbij om boeren, burgers en buitenlui (landgoedeigenaren). Door eigenaren te ondersteunen bij een goed beheer van hun erven en terreinen willen we het rentmeesterschap versterken. Behalve subsidiëring werken we ook met pakketafspraken, kennis, inzet van vrijwilligers en deskundige advisering, ondersteuning bij ontwerp-opgaven en dergelijke. Het kan ook gaan om koppeling van ruimtelijke ontwikkelingen aan een 'compensatie verplichting' op het gebied van aanleg van natuur- en landschapselementen.

Ook zijn er (inter)gemeentelijke initiatieven die toezien op de kwaliteitsverbetering van het landelijk gebied. Wij denken daarbij aan de realisering van eco-passa-

ges, de aanleg van houtsingels, het herstel van cultuur-historische elementen en het dichten van gaten in de Ecologische Verbindingszones (EVZ). Het beleidskader voor dergelijke maatregelen vormt het Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) dan wel een Gebieds Uitvoerings Programma (GUP).

Programma 7.2. Versterken financieringsbronnen

Overheidsfinanciën voor investeringen in de ruimtelijke kwaliteit van de groene omgeving, ofwel het buitengebied, komen steeds meer onder druk te staan. De regio moet dus op zoek naar alternatieve manieren van financiering voor deze ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor zien wij twee sporen. Het eerste spoor is financiering door een koppeling te maken gemaakt tussen ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit. Doel van het project is om te komen tot een gemeenschappelijk kader voor een zgn. Landschapsinvesteringsregel. Kort gezegd betekent dit dat er in het buitengebied ruimte kan worden gecreëerd voor bijv. grootschalige uitbreidingen en nieuwe ontwikkelingen, meer dan op basis van het vigerend ruimtelijk beleid het geval is, mits die gelijk opgaan met verbeteringen van de ruimtelijke kwaliteit (nee, tenzij). Ontwikkelingsruimte en kwaliteitsprestaties moeten in evenwicht zijn. Op basis van dit kader wordt naast een investering in de ontwikkeling zelf, tegelijkertijd geïnvesteerd in de omgevingskwaliteit. Op deze manier wordt aantasting van de omgevingskwaliteit en een verlies aan ecologisch en landschappelijk kapitaal als gevolg van de nieuwe ontwikkeling voorkomen of gecompenseerd.

Het gaat dus om een rood-met-groen regeling. Een tweede spoor om middelen te genereren om te investeren in een mooi en leefbaar buitengebied is via de 'Streekrekening Food Valley'. Alle partijen die zich betrokken voelen bij de regio kunnen uiting geven aan die betrokkenheid door hun spaargeld tegen een marktconforme rente op de Streekrekening te zetten. Op basis van de omvang van het kapitaal op de Streekrekening zorgt de Rabobank voor een storting

in het Streekfonds. De middelen uit het Streekfonds kunnen worden ingezet voor duurzame projecten in het landelijk gebied.

Programma 7.3. Overgangsgebied stad-land

De aandacht die in de ruimtelijke ordening bestaat voor het stedelijk en het landelijk gebied geldt in mindere mate voor het overgangsgebied tussen stad en land; het ommeland of kernrandzone. Om te voorkomen dat daar verrommeling toeslaat willen wij een toegespitste ontwerp-opgave voor dergelijke kernrandzones formuleren. Daarnaast vervullen deze kernrandzones vaak een functie als uitloopgebied voor het aangrenzende stedelijk gebied. Denk aan het Binnenveld (Ede-Wageningen), de Doesburgereng (Ede) als uitloopgebied voor Kernhem en verbinding met de Veluwe, bufferzone Esvelderbeek (Barneveld) als uitloopgebied voor Barneveld Noord en realisatie EVZ Esvelderbeek. Specifieke 'Groen door Rood trajecten' zorgen voor kwalitatief hoogwaardige herinrichting van kernrandzones.

Programma 7.4. Toegankelijkheid landelijk gebied

Toegankelijkheid van het landelijk gebied voor bewoners, recreanten en toeristen bepaalt mede de beleevingswaarde ervan. We besteden daarom aandacht aan de aanleg en het veilig maken van fietsnetwerken, het wandelpadennetwerk, ruiterroutes en het upgraden van bestaande kanovoorzieningen. Het gaat hierbij om het creëren van netwerken, een stelsel van verbindingen, zodat de attractiewaarde van de regio verhoogd wordt. Wat betreft de fietsnetwerken hangt dit programma samen met het onderzoek naar en de uitbreiding van fietsnetwerken zoals benoemd onder programma 3.6.

Programma 7.5. Kwaliteitsimpuls routenetwerken

Voor de regio is een kwalitatieve recreatieve structuur van routenetwerken essentieel. De regio heeft de ambitie de netwerken te verstevigen door daar een kwaliteitsimpuls aan te geven. In Food Valley gaat het met name om wandelpaden (klompenpaden), fietspaden,

kanoroutes en ruiterspaden. De SVGV heeft verschillende inventarisaties gemaakt in het gebied van de Food Valley, waarvan we gebruik maken.

Wij moeten de fasering en prioritering van de uitvoering nog nader uitwerken. Hiervoor is overleg nodig met beide provincies. De regio denkt aan projecten als Fiets Food Valley, verschillende toeristische overstappunten en Platteland Anders/tijdelijke kunst in het buitengebied.

Programma 7.6. Structuurversterking cultuurhistorie

De geschiedenis van het Valleigebied is terug te zien in het landschap, in de oude steden en in de kastelen: het cultuurhistorisch erfgoed. Wij willen dit niet alleen bewaren en herstellen, maar ook versterken en ontwikkelen. Daarbij zien wij historische landschappen, archeologische en bouwkundige waarden als één geheel. De afgelopen jaren heeft de provincie al deze cultuurhistorische waarden van Gelderland verzameld. Vervolgens is onderzocht hoe de bewoners van Gelderland deze waarden in de loop van de eeuwen hebben gebruikt en verder ontwikkeld. De cultuurhistorische waarden functioneren daarmee als zichtbaar 'bewijs' van deze geschiedenis en vertellen over het ontstaan van een dorp of regio. Bij de ontwikkeling van ruimtelijke en economische plannen willen wij daarmee rekening houden. Van belang hierbij is de wettelijke verplichting voor de gemeenten om als toetsingskader voor het opstellen van dergelijke plannen een Cultuurhistorische Waardekaart vast te stellen. Door samen met beide provincies en andere partijen op gebied van Erfgoed & Landschap en Recreatie & Toerisme de bestuurskracht te bundelen willen wij efficiëncywinst op de uitvoering behalen.

Programma 7.7. Benutten en versterken van de culturele infrastructuur

We werken aan een kwaliteitsimpuls voor de culturele infrastructuur in Regio FoodValley. De investeringen in de culturele infrastructuur hebben raakvlakken met

diverse terreinen. Als eerste met cultuur, maar ook met economische samenwerking, de ontwikkeling van het stedelijk leefklimaat en recreatie en toerisme. Naast economische samenwerking willen wij het leefklimaat en het voorzieningenniveau bevorderen. Hiermee neemt de aantrekkelijkheid van het wonen in deze regio toe; ook voor de kenniswerkers die in FoodValley worden aangetrokken.

De ontwikkelingsas FoodValley is een belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur in FoodValley. De Veluwepoort is een belangrijk onderdeel van deze ontwikkelingsas FoodValley met bovenregionale ambities. Nadruk ligt op overleg met de provincie en de bestuurlijke aanpak van de ontwikkelingsas FoodValley.

Opgaven & programma's

8 Duurzame leefomgeving

Opgave 8. Duurzaamheid is belangrijk. We investeren in beter benutten van afval. Samen met kennisinstellingen, vooral Wageningen UR, willen we handen en voeten geven aan 'biobased economy'.

Wij hechten grote waarde aan een schone en duurzame leefomgeving en willen deze dan ook bevorderen. Werken aan een duurzame leefomgeving betekent:

- rekening houden met de generaties na ons;
- rekening houden met de gevolgen van ons handelen elders in de wereld.

De prioriteit bij het werken aan duurzaamheid ligt in het energie-, afval- en klimaatbeleid. Juist voor deze beleidsterreinen geldt dat ons handelen hier en nu grote gevolgen heeft voor de leefomstandigheden elders en voor de generaties na ons.

Programma 8.1. Schone en duurzame leefomgeving

Wij willen een schone (en duurzame) leefomgeving o.a. bereiken door duurzaamheidsbeleid. Onze insteek is kaderstellend (beleid en handhaving), ondersteunend en faciliterend. Wij kiezen voor de volgende deelprogramma's :

Innovatiewerkplaats 2015 / energietransitie Biobased Economy

Dit vormt het kernproject voor het gehele domein. Het project richt zich op het ontwikkelen van een meerjarige innovatieagenda naar een meer duurzame samenleving. Dit deelprogramma geeft in de regio concrete invulling aan die ambities. Zo identificeert de regio specifieke kansen en verzilvert die, in een samenwerking binnen de 'gouden driehoek' van kennis, bedrijven en overheid. om samenwerkende partijen te bunde-

len. Doel is structurele verbindingen leggen tussen verschillende actoren in het werkveld. Het gaat hierbij om de ontwikkeling en realisatie van een meerjarige innovatieagenda energietransitie/biobased economy en verankering van die agenda in een nog op te richten organisatie 'Innovatiewerkplaats 2015'. Hierin onderscheiden we twee trajecten:

- Realiseren van innovaties om grote stappen richting de toekomst te zetten (i.s.m. met o.a. het Regionaal Centrum voor Technologie De Vallei, de Stichting Food Valley en de SVGV).
- Belemmeringen wegnemen die deze duurzame economische ontwikkelingen in de weg staan. Dit kan gaan om regelgeving, financiering, kennis, kennisnetwerken, fysieke ruimte, enz.)

De 'lead' van deze innovatie agenda ligt bij het bedrijfsleven. Overheid en kennisinstellingen hebben en aanjagende en faciliterende rol.

Duurzame bedrijven

Wij richten ons op het ontwikkelen van een duurzaamheidsconcept voor agrarische bedrijven en agrobusinessbedrijven (food-sector). Toegevoegde waarde is conceptontwikkeling samen met Wageningen UR en ondernemers en toepassing als totaalconcept.

Drie lijnen zijn belangrijk in dit concept:

- duurzaamheid op locatie (inpassing);
- duurzaamheid in voedselproductie (kringlopen, duurzame grondstoffen);
- duurzaamheid in energiehuishouding (duurzame energieproductie).

Ook richten wij ons op de non-food sector via:

- bestaande bedrijven (kennismakelaar/vraagbaak duurzaam, combineren met innovatiewerkplaats);
- nieuwe bedrijven (pakket ondersteunende maatregelen, kansen bij verkassen).

Duurzame voeding

Wij willen aansluiten op het nationale programma duurzaam voedsel (van ELI) en verder uitwerken wat duurzame voeding betekent op regionale schaal. Met een aantal interne en externe consultatie-rondes willen wij een goed en gedragen programma neerzetten, dat aansluit bij de ambities. In hoofdlijnen valt te denken aan:

- een bijdrage aan mondiale duurzame voedselketens door uitstraling via regionale pilots en Wageningen UR;
- regionale duurzame voedselconsumptie. Transitie naar meer consumptie van duurzame dierlijke eiwitten en plantaardige eiwitten (o.a. communicatie traject);
- duurzame voedselproductie door agro- en niet-agro producenten.

Duurzame mobiliteit

Een topregio als de FoodValley regio wil zich volgens de strategische agenda ontwikkelen op een duurzame manier, waarbij duurzaamheid een heel scala aan onderwerpen behelst. Een belangrijk onderdeel hiervan is duurzame mobiliteit. In een regio waar veel logistieke bedrijven en bedrijven met een vervoersvraag gevestigd zijn en met inwoners die van en naar hun werk moeten in een gebied met veel knooppunten, is aandacht voor duurzame mobiliteit onontbeerlijk.

Wij richten ons op verschillende speerpunten op dit terrein, te weten: (het stimuleren van) rijden op aardgas, rijden op elektriciteit en op de wat langere termijn rijden op waterstof. Daarbij kijken wij naar de mogelijkheden en benodigde infrastructuur voor deze vormen van mobiliteit.

Duurzaam wonen

Samen met de woningbouwcorporaties en de provincies kiezen wij voor betaalbaar wonen in combinatie met energiezuinige en comfortabele woningen. Daarbij hechten wij groot belang aan een benadering vanuit woonlasten in plaats van huurlasten. Het voldoen aan bepaalde energielabels in verhouding tot de huurprijs

en gevraagde investering is een belangrijk vraagstuk dat wij in samenwerking met de provincies en woningbouwcorporaties uit willen werken.

Programma 8.2. Beter benutten afval

Met Ketenbeheer, Afvalstof = grondstof, End of Waste, Cradle to Cradle, Ecodesign etc. beogen we producten en stoffen buiten of zo kort mogelijk binnen het afvalstadium te houden.

Verduurzaming afvalinzameling- en verwerking

De huidige afvalinzameling is veelal gebaseerd op een (logistieke) optimalisatie en ontwikkelingen binnen de afvalbranche, gericht op verwijdering. We willen in onderlinge samenspraak met de afvalbranche en andere partijen een verdiepingsslag maken naar een toekomstbestendige / duurzame vorm van afvalinzameling en -management. Het gaat daarbij om een slimme combinatie van logistiek (inzameling, op-& overslag, aftransport), techniek, organisatie, incentives (stimuleren positieve houding & gedrag) en verwerking. Dit moet leiden tot minimaal 5 concrete projecten.

Grondstoffenterugwinning

Dit nader in te vullen deelprogramma moet leiden tot minimaal 5 projecten. Deze projecten dragen bij aan de terugwinning van hernieuwbare of herbruikbare grondstoffen, waardoor er besparing plaatsvindt van primaire grondstoffen. Niet alleen biobased grondstoffen maar ook metalen en steenachtige materialen kunnen hoogwaardiger worden teruggewonnen en herbruikt. We bespreken de resultaten met bedrijven en overheden uit de Food Valley regio en we identificeren met die partijen projecten voor realisatie van duurzame inzameling van deze afvalstromen. In de daarop volgende fasen volgt de uitwerking en realisatie daarvan.

Programma 8.3. Duurzame energie

Het programma richt zich op het stimuleren van duurzame energie. Het gaat om de thema's verbeteren van energieprestaties, wind energie, biomassa (hout en

mest) en zonne-energie. Wij nemen hierin een actieve en initiërende rol. Het programma draagt direct bij aan het realiseren van een aantal belangrijke punten op de strategische agenda van Regio FoodValley. Dit zijn vooral de punten: duurzame productie van energie, duurzame energie en opwerking van mest en versterking van de Biobased Economy.

Het programma bouwt voort op de regionale initiatieven in de Vallei en collectieve biogasnetwerken van de provincie en Alliander.

Het programma geeft extra impuls aan de ontwikkeling van duurzame landbouw met de stimulering van amoniak arme stallen in combinatie met vergisters met stimulering van nutriënten terugwinning van mest en werkgelegenheid.

De regio zal zelf projecten initiëren, de markt beïnvloeden en belemmeringen voor gewenste ontwikkelingen wegnemen. Hiervoor kozen we voor de volgende deelprogramma's.

BION+ (stimulering gebruik groengas door aanleg biogas/groengasnetwerk en bouw mestvergisters)

Het project richt zich op de gefaseerde ontwikkeling van een biogasnetwerk tussen (co)-mestvergisters op bedrijventerreinen en agrarische bedrijven met verbindingen (a) naar grote gasgebruikers in bebouwde kom, (b) naar opwaarderingsstations voor injectie in bestaand gasnetwerk en (c) voor tankstations voor gas en alternatieve brandstoffen voor voertuigen. Het gaat om mestopwerking en terugwinning van nutriënten door lokale agrarische bedrijven (de PLUS).

Gelijktijdig met het project vindt stimulering plaats van boerderij- en buurtvergisters in het buitengebieden de vestiging van mestvergisters op agroproductieparken rondom de bedrijvenparken de Flier (Nijkerk) en Kivietsmeent (Ede).

Het financieringsplan voorziet in (a) voorbereiding en mogelijke participatie in vergistingsinstallaties, in (b) participatie in het gasnetwerk en (c) de opwerkingsapparatuur. Dit werken we nog nader uit.

Potentiële biogasproducenten in de FoodValley regio hebben zich onlangs verenigd om kennis uit te wisselen en samen te werken voor groen gas productie en invoeding op het net. Het gaat om agrarische bedrijven en transportbedrijven in mest en akkerbouwproducten. De FoodValley regio kent procesindustrieën voor zuivel en voeding die actief zijn op het gebied van duurzaamheid. Arla in Nijkerk is een van de partijen die zich krachtig profileert als duurzame partij en die actief betrokken is bij initiatieven op het gebied van groen gas.

Duurzame Energieprojecten

Wij mikken op vergroting van het aandeel duurzame energie. De landelijke ambitie voor duurzame energie in 2020 bedraagt minimaal 14%. Daarvan uitgaand hebben wij onze ambitie op minimaal 10% duurzame energie in 2015 gesteld. Op regio-niveau zal een systeem worden opgezet voor monitoring van deze doelstelling. Daarbij zetten wij in op: energie uit biomassa, zonne-energie, wind-energie en energie uit de bodem.

Opgaven & programma's

9 Regionale aanpak jeugdzorg

Opgave 9. We ontwikkelen een regionale aanpak voor jeugdzorg. Samenwerking tussen gemeenten om een antwoord te bieden op nieuwe taken. Bijzondere aandacht voor gezond leven, met name voor de jeugd.

De Regio Food Valley stimuleert een samenleving die meer een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Maar is ook een regio die opereert als vangnet voor de zwaksten in de samenleving. Het primaat hierbij ligt bij de lokale overheid.

Programma 9.1. Jeugd heeft de toekomst/ transitie van de jeugdzorg

De transitie van de jeugdzorg is voor de gemeenten een majeur onderwerp. Van belang daarbij is goed oog te houden voor de gelaagdheid in deze materie. In die zin dat er duidelijk moet zijn over wat des regio's is en wat direct door de gemeenten zelf moet worden opgepakt. Een duidelijke rolverdeling is nodig. Er zijn twee hoofdlijnen te onderkennen te weten:

- transitie van de jeugdzorg;
- versterking van de basisstructuur.

Transitie van de jeugdzorg

De transitie van de jeugdzorg is het gevolg van de decentralisatie van rijks- en provinciale taken op dit gebied. Het biedt de gemeenten kansen om de zorg voor jeugdigen meer aan de voorkant te organiseren en efficiënter, effectiever en financieel beheersbaar te maken. Het is een complex project dat een regionale aanpak vergt. Zo zijn de meeste organisaties in de jeugdzorg regionaal georganiseerd en is er een bepaalde schaal nodig om de ernstiger problemen aan te pakken. Maar ook hier is de ketenbenadering van toepassing; in die zin dat lichtere vormen van hulp bekeken moeten worden in samenhang met zwaardere hulpvormen.

Aangezien de transitie van de jeugdzorg ook tot één van de taken van de provinciale overheid behoort is coproductie tussen de beide provincies en de regio(gemeenten) noodzakelijk en overeengekomen. Positief is dat de provincie Utrecht ermee akkoord gaat dat de drie Utrechtse gemeenten meedraaien in de Regio Food Valley.

De decentralisatie-operaties op het gebied van de AWBZ naar de Wmo ten aanzien van de extramurale dagbesteding en begeleiding (in dit kader de begeleiding van matig tot ernstig beperkte jeugdigen) en de Wet Werken naar Vermogen (zie Opgave 2), staan in nauw verband met de jeugdzorgketen. Gekozen is voor een integraal project 'transitie jeugdzorg' waarbij de volgende (deel-)projecten betrokken worden:

- afstemming Ambulante begeleiding jeugdzorg en -(passend) onderwijs;
- regionale aanpak laatste kans jongeren;
- onderzoek problematiek buitengebied West-Veluwe Vallei;
- regionale aanpak Multi-probleemgezinnen

Deze projecten worden uitgewerkt aan de hand van een plan van aanpak voor de transitie, waarbij het primaat van de gemeenten nader wordt getoetst. Als eerste stap in de transitie wordt begin 2012 gestart met een pilot ambulante jeugdzorg zonder indicatie, die in nauwe samenwerking met de beide provincies wordt voorbereid.

Programma 9.2. Participatie en zelfredzaamheid/ versterking basisstructuur

Om de transitie in de jeugdzorg succesvol te kunnen laten verlopen, is het noodzakelijk dat wordt beschikt over een basisstructuur van tijdige (vroeg-)signalering, melding, registratie, terugkoppeling en gecoördineerde aanpak. De regio kan bij uitstek een verbindende rol vervullen om een netwerk te helpen realiseren van wederzijdse informatie en communicatie, dwars door alle lokale en regionale disciplines heen. In dit kader gaat het om:

- versterking basisstructuur CJG-Veiligheidshuis, Verwijsindex, Jeugdlijn en koppeling jeugdzorg;
- uitbouwen CJG - ZAT –Veiligheidshuis;
- aanscherpen regionale Verwijsindex;
- diversiteit in regulier beleid bij het voorliggende veld;
- extra inzet schoolmaatschappelijk werk.

Programma 9.3. Veiligheidshuis

Het is van belang dat de gemeenten en de regio helder zijn over hun primaire rol die is gericht op de vóórkant van de jeugdzorg en –hulpverlening. Deze mag niet worden verward met het gedwongen kader van de jeugdzorg, zoals bijvoorbeeld de taken die in het Veiligheidshuis zijn belegd. Dit betekent dat in de frontoffice (de CJG's) de rol van de gemeenten duidelijk moet worden gescheiden van dit gedwongen kader en dat dit in de klantbenadering een volstrekt helder verschil is. Vanuit de netwerkbenadering is het anderszits vanzelfsprekend dat alle disciplines in de hulpverleningsketen elkaar ontmoeten en dat de activiteiten op elkaar worden afgestemd. Immers, ook rond het gedwongen kader is preventie noodzakelijk. Voor dat doel zijn vanuit de regiosamenwerking gezien, de volgende projecten relevant:

- regionale aanpak jeugdgroepen;
- nazorg ex-gedetineerden;
- optimalisering en uitbreiding applicaties Veiligheidshuis.

Om zicht te krijgen op de huidige basisstructuur bij de gemeenten rond de jeugdzorg zullen wij een verkenning uitvoeren naar de instellingen die in de gemeenten actief zijn op het gebied van de jeugdzorg en de soorten hulpverlening aan gezinnen.

Programma 9.4. Gezamenlijke aanpak transitie AWBZ 'begeleiding'

In 2014 zijn gemeenten verantwoordelijk voor begeleiding en dagbesteding voor burgers die niet zelfstandig kunnen meedoen aan de maatschappij. Voorheen vielen deze functies onder de AWBZ. Ze worden nu onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

gebracht. De transitie van begeleiding van de AWBZ naar de Wmo is een zeer grote maatregel, die landelijk 180.000 mensen raakt en waarin 2 tot 3 miljard euro omgaat.

De Food Valley gemeenten willen samenwerken in het oppakken van de transitie van de extramurale begeleiding naar de Wmo. Ze willen dit doen door kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van onderdelen van de transitie.

Kennisuitwisseling:

- de transitie van begeleiding van de AWBZ naar de Wmo (vernieuwen begeleidingsaanbod, keuze aanbieders, toewijzing (algemeen toegankelijk aanbod of indiceren), financiering (inkoop, aanbesteding, subsidie), efficiencywinst, relaties met Wet Werken naar Vermogen en decentralisatie jeugdzorg);
- in hoeverre kunnen burgers die AWBZ-begeleiding ontvingen, met lichtere vormen van begeleiding in hun eigen omgeving geholpen worden;
- in hoeverre kunnen burgers die AWBZ-begeleiding ontvingen meer integraal geholpen worden op meerdere leefgebieden (wonen, sociale participatie, arbeidsparticipatie).

Onderdelen van de transitie van begeleiding van de AWBZ naar de Wmo gezamenlijk verkennen en waar mogelijk uitvoeren. Voorbeelden:

- één aanspreekpunt vanuit de FV-gemeenten voor VWS en VNG (transitiebureau);
- gezamenlijk analyse kleine aanbieders van begeleiding/dagbesteding, zoals PGB-aanbieders en zorgboerderijen;
- opstellen van gezamenlijke kwaliteitseisen voor instellingen die begeleiding bieden;
- gezamenlijk optreden naar grote regionale instellingen (subsidie en/of inkoop);
- gezamenlijk bieden van specialistische vormen van begeleiding waarvoor de doelgroep per gemeente te klein is;
- vervoer (kan dit regionaal);
- gezamenlijke communicatie richting burgers.

Opgaven & programma's

10 Gezonde voeding en sport

Opgave 10. We gaan regionaal samenwerken in het ontwikkelen en delen van faciliteiten voor sport. Samenwerking met partners in de regio aan een totaal-aanpak waarin voeding en sport worden ingezet voor een bijdrage in de zorg voor jongeren in de regio.

Deze opgave is geformuleerd vanuit de ambitie om het vestigingsklimaat te verbeteren. Wij gaan aan de slag met het inventariseren van sportaccommodaties, talentontwikkeling, sportevenementen, samenwerking sportserviceorganisaties en sportvoeding. Er zijn aanknopingspunten met het provinciale sportbeleid dat is vastgelegd in de Nota 'Gelderland Sportland: Programma 2010 – 2016'. Wij schakelen daarom met de Gelderse Sport Federatie om de knowhow die daar zit optimaal te benutten (en geen dingen dubbel te doen). Wij verbinden sportevenementen aan ons beleid op het terrein van Recreatie, Toerisme en Cultuur.

Programma 10.1. Gezond leven en bewegen

De discussie speelt wat voor rol de gemeentelijke/regionale overheid daarbij moet spelen. Met name de discussie 'waar ligt de individuele verantwoordelijkheid en waar wordt deze verantwoordelijkheid meer collectief' is aan de orde. De gedachte heeft de overhand dat er een grote individuele verantwoordelijkheid is en dat de overheid zich op dat terrein moet beperken tot stimuleren en aanjagen. Dit punt is al belegd bij andere partijen zoals organisaties op landelijk- en regionaal niveau alsmede de GGD'en die gemeenten samen bekostigen.

Besloten is eerst de evaluatie van B-fit af te wachten. Vervolgens overwegen wij of wij uitvoering willen geven aan de ideeën rond voeding en gezondheid.

Ten aanzien van het onderwerp 'sport en voeding' wijzen wij op het unieke karakter van de regio vanwege de combinatie voeding en sport. In Papendal is een nieuwe hal geopend en daar zal het 'Sportrestaurant van de Toekomst' gevestigd worden. De Wageningen UR is hier bij betrokken. De bedoeling is dat de nieuwste kennis over voeding voor topsporters vergaard en ontwikkeld wordt. Dat zal later zijn doorwerking hebben naar de breedtesport.

Nagegaan zal worden hoe dit geschakeld kan worden met de opgave voor het Sociaal Domein en om in de loop van 2012 de volgende ideeën uit te werken:

- eventueel vervolg op B-Fit (na de evaluatie);
- 'samenwerking private partijen gezond gewicht';
- 'samenwerking Alliantie Voeding'.

Het project 'Fris Valley' is zo succesvol dat continuering in de rede ligt. Vanzelfsprekend zullen gemeenten onderhouden wat ontwikkeld is. Maar belangrijk is dat in 2012 de nieuwe Drank en Horeca Wet zal ingaan. Hoewel de regio erg blij is met de nieuwe wet, zal deze forse (nieuwe) uitdagingen stellen aan de regio. Op het terrein van handhaving van de wet, die wordt gedecentraliseerd, maar ook op het terrein van nieuwe mogelijkheden voor lokale verordeningen en bevoegdheden. Burgemeesters zullen ook een zwaardere rol krijgen. Dit alles maakt een extra investering in de regionale samenwerking nodig.

Een andere grote verandering betreft de forse bezuinigen door de Rijksoverheid op bijna alle voorlichtingscampagnes, ook de succesvolle oudercampagne van het Trimbosinstituut. Uit de Regionale Sociale Analyse begin 2011 werd al duidelijk dat er in de regio veel draagvlak is om ouders meer aan te spreken. Het wegvallen van de landelijke campagnes maakt een forse gezamenlijke inzet van de regio nog belangrijker. Daarbij is de inzet ook om ouders en kinderen te gaan bereiken via groep 7-8 van de basisschool. Ook dit vergt een nieuwe regionale investering. Hoewel FrisValley 1.0 ook door de provincie is gesubsidieerd, is een

nieuwe regionale subsidieaanvraag voor FrisValley 2.0 goed te rechtvaardigen. De intentie is het project voort te zetten rond de nieuwe uitdagingen in 'FrisValley 2.0': decentraal toezicht, oudercampagne, ouder-netwerken, alcoholvrije school en voorlichting groep 7-8 basisschool.

Programma 10.2. Ontwikkelen en delen faciliteiten voor de sport.

Voor een goed leef- en vestigingsklimaat zijn o.a. goede sportaccommodaties van belang. Met een inventarisatie van de sportaccommodaties willen wij het accommodatiebestand in de regio in beeld brengen. Vervolgens kan worden nagegaan of samenwerking bij nieuwbouw en beheer van (bestaande) accommodatie een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit en aan kostenvermindering. Talentontwikkeling vinden wij een speerpunt van het sportbeleid in de regio. Het Olympisch netwerk De Vallei biedt daarvoor een middel. Verder vinden wij het van belang om lokale sportservice-organisatie in de regio op te zetten waardoor er een schaalvoordeel behaald kan worden bij o.a. onderhoud en de uitvoering van projecten.

Programma 10.3. Voeding en sport voor de jeugd.

Ten aanzien van het onderwerp 'sport en voeding' wijzen wij op het unieke karakter van de regio vanwege de combinatie voeding en sport. In Papendal is een nieuwe hal geopend en daar zal het 'Sportrestaurant van de Toekomst' gevestigd worden. De Wageningen UR is hier bij betrokken. De bedoeling is dat de nieuwste kennis over voeding voor topsporters vergaard en ontwikkeld wordt. Dat zal later zijn doorwerking hebben naar de breedtesport.

Opgaven & programma's

11 Regionale structuurvisie

Opgave 11. Integreren van de diverse opgaven binnen vestigingsklimaat en leefomgeving: rood, grijs en groen. We leggen de basis voor ontwikkeling van een regionale structuurvisie.

Er is sprake van een groot aantal dwarsverbanden tussen diverse beleidsvelden in de regio. De inpassing van bedrijfsterrinen, woongebieden en wegen in een regionale gebiedsvisie vraagt om een zorgvuldige afstemming op het niveau van het Uitvoeringsprogramma. Een regio-brede eenduidige benadering van onderwerpen vraagt om afstemming met het beleid van de provincies Utrecht en Gelderland. Bij de tot standkoming van structuurvisies van beide provincies zullen wij daaraan aandacht besteden.

Programma 11.1 Opstellen regionale gebiedsvisie

De vanuit de diverse beleidsvelden geformuleerde voorstellen die zijn gericht op ontwikkeling en profilering van de regio, leiden in veel gevallen tot ruimteclaims. Bedrijventerrinen, woongebieden, infrastructuur werken op elkaar in en dienen daarom op een goede manier gewogen en geordend te worden. Daartoe zal een regionale gebiedsvisie worden opgesteld. De input daarvoor komt, behalve uit de Strategische Agenda, in belangrijke mate uit de gemeentelijke structuurvisies. De regionale gebiedsvisie zal een samenbindend geheel moeten worden, dat méér is dan de som der (gemeentelijke) delen. Voor het welslagen van dit streven is het een vereiste dat beide betrokken provincies zoveel mogelijk een eenduidig beleid voeren. De provinciale Structuurvisies vormen immers één van de kaders voor de regionale gebiedsvisie.

Vanwege de geldende vorm- en procedure-eisen verdient het niet de voorkeur om hiervoor de formele

figuur van een intergemeentelijke structuurvisie te kiezen (art. 2.1. lid 3 Wro).

Programma 11.2. Impuls regionale beeldkwaliteit

Ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied betekenen een potentiële bedreiging voor de kwetsbare en hooggeprezen kwaliteiten van natuur en landschap. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan vormgeving en inpassing, die recht doet aan de gevarieerde kleinschalige landschappen in onze regio. Een regionaal beeldkwaliteitsplan kan daarbij behulpzaam zijn. Aangezien enkele gemeenten al een beeldkwaliteitsplan hebben, wordt een maatwerktraject gestart. Hierin wordt een gezamenlijke, regionale ambitie neergezet, die wordt uitgewerkt in een of meer beeldkwaliteitsplannen voor de 'witte vlekken, alsmede in enkele thematische uitwerkingen voor nieuwe onderwerpen die alle gemeenten aangaan, zoals duurzame energie, mestverwerking e.d.

Programma 11.3 Afstemming regelgeving

Het verdient sterk de voorkeur dat ruimtelijke vraagstukken die in de onderscheiden regiogemeentes relevant zijn, op een eenduidige manier gereguleerd worden.

Overwegingen van efficiënte bedrijfsvoering, rendement van (milieu-)investeringen, concurrentie e.d. leiden tot schaalvergroting in de landbouw. De regio zal -in groter verband- maatregelen bevorderen om de ruimtelijke en milieuhygiënische gevolgen van schaalvergroting in goede banen te leiden.

De uitkomsten van de door staatssecretaris Bleker geïnitieerde 'brede maatschappelijke discussie megastallen' worden hierbij betrokken.

Ook nieuwe ontwikkelingen als duurzame energie (bv. mestverwerking) en verbrede landbouw (bv. zorgboerderijen) vragen om een planologische vertaling in bestemmingsplannen voor het buitengebied.

Daarnaast wordt de komende jaren een groot aantal vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen verwacht. Ondernemers die het agrarisch bedrijf beëindigen maken veelal een zoektocht door naar ondersteuning en bepaling van het juiste moment. Vooral in de intensieve veehouderij is dit een zeer knellende situatie. Wij faciliteren het proces van functieverandering en dragen hiermee bij aan het tegengaan van verrommeling en het behoud en de ontwikkeling van de kwaliteit. Om de te verwachten toename van stoppende bedrijven te kunnen faciliteren en de kwaliteit van het buitengebied te behouden, zijn de toepassingsmogelijkheden van het geldende functieveranderingsbeleid naar verwachting niet voldoende. Daarom is een herijking van het regiobeleid voor functieverandering voorzien.

Opgaven & programma's

12 Dataverzameling & communicatie

12. Dataverzameling & communicatie.

Naast de inhoudelijke onderdelen worden er twee onderdelen uitgewerkt die in feite voorwaarden-scheppend zijn te weten:

Programma 12.1. Brede aanpak dataverzameling.

We werken een plan voor dataverzameling uit. Op verschillende plaatsen wordt dataverzameling genoemd als belangrijke voorwaarde om beleid te bepalen en te monitoren (en evt. bij te sturen). Dit punt zal integraal – over alle opgaves heen – worden opgepakt. Van belang daar is een duidelijke afbakening van wat aan informatie benodigd is. Zo is er behoefte aan gegevens over 'onderwijs en arbeidsmarkt'. Bij onderwijs en arbeidsmarkt gaat het om inzicht in bedrijvigheid, werkgelegenheid, onderwijs zodat er een goede basis voor beleid en sturing ontstaat. Daarvoor zullen wij informatie inwinnen bij UWV en uitzendorganisaties over de beschikbaarheid van en inzicht in arbeidsmarkt cijfers op regionaal niveau.

De 'vastgoedmonitor' zal logischerwijs gekoppeld zijn aan de woningmarktstrategie. Een bestuurlijke vraag die daarmee samenhangt is of er een bestuurlijke rol is weggelegd voor de regio in de Stichting Vastgoed Monitor.

Programma 12.2. Communicatie en marketing.

In een strategisch communicatieplan zullen wij de visie op de communicatie, de contouren van het merk '(Regio) FoodValley', de doelstellingen, de kernboodschappen, de marketingdoelgroepen en de in te zetten instrumenten nader definiëren. Daaraan willen wij een plan van aanpak koppelen.

Regio FoodValley
Bergstraat 4, 6711 DD Ede
Postbus 9022, 6710 HK Ede

(0318) 680 667
info@regiofoodvalley.nl
www.regiofoodvalley.nl

Dit is een uitgave van
Regio FoodValley. Februari 2012.